

Karstums “apdedzina” Vācijas ekonomiku.

Avoti: Zemeunvalsts.lv un ES informācijas vietnes

Nesenais 2026. gada jūnija karstuma vilnis Vācijas ekonomikai nesa vismaz 6,3 miljardu eiro lielus zaudējumus produktivitātes krituma dēļ, liecinot par klimata pārmaiņu tiešo un tūlītējo ietekmi uz valsts finanšu sistēmu.

Konteksts un ietekme uz meža un lauksaimniecības nozarēm

Šī analīze iezīmē pagrieziena punktu, jo karstuma stress Vācijā sāk sasniegt Vidusjūras reģionam raksturīgu līmeni, nopietni apdraudot nodokļu ieņēmumus un radot papildu slogu veselības aprūpes un sociālajai sistēmai. Lai gan ziņojumā galvenais uzsvars likts uz ražošanu, būvniecību un pakalpojumiem, lauksaimniecība un mežsaimniecība ir starp pašām neaizsargātākajām nozarēm

Ekstremāls karstums (virs 40 °C) tieši ietekmē dzīvnieku labturību pārtikas ražošanā, izraisot produktivitātes kritumu un pat lopu mirstību. Paralēli tam, karstuma viļņi jūnija beigās sakrīt ar labības nobriešanas un ražas novākšanas sākumu, pastiprinot sausumu, samazinot kultūraugu ražību un apgrūtinot lauku darbus dienas karstākajās stundās.

Ilgstošs un intensīvs karstums dramatiski paaugstina meža ugunsgrēku riskus un paātrina koksnes kaitēkļu (piemēram, mizgraužu) izplatību, kas jau gadiem posta Vācijas mežus. Strādniekiem mežizstrādē šādos laikapstākļos draud smags karstuma stress, kas paralizē plānotos meža kopšanas un izstrādes darbus.

Karstuma vilnis jūnijā Vācijai izmaksāja vairāk nekā sešus miljardus eiro

Nepieredzētais karstuma vilnis, kas 2026. gada jūnija beigās piemeklēja Vāciju un lielu daļu Rietumu un Centrāleiropas, valsts ekonomikai produktivitātes zudumu dēļ izmaksāja vismaz 6,3 miljardus eiro, ziņo laikraksts *Handelsblatt*. Konsultāciju uzņēmums *Prognos* pēc laikraksta pasūtījuma veiktajā analīzē pētīja darbinieku produktivitātes kritumu karstajā periodā kā

galveno ekonomisko zaudējumu dzinējspēku. Aptaujātie uzņēmumi arī norādīja, ka saskārušies ar lielākām izmaksām saistībā ar pieaugušo pieprasījumu pēc dzesēšanas, darba laika izmaiņām un aizsardzības pasākumiem.

Lielāko ietekmi uz produktivitāti analīze konstatēja ražošanas sektorā, kur lēstie zaudējumi sasniedz 1,9 miljardus eiro; tam seko veselības aprūpe, sociālie pakalpojumi un mazumtirdzniecība. Karstums būtiski ietekmēja arī būvniecību un enerģētikas nozari. Temperatūra bija īpaši kritiska darbiniekiem, kuri pakļauti karstai darba videi, piemēram, rūpnīcās un būvlaukumos, kā arī dzīvniekiem pārtikas ražošanā. Autori uzsvēra, ka aplēstie zaudējumi atspoguļo tikai zemāko robežu, jo tādi faktori kā augstākas enerģijas cenas, iekārtu bojājumi un piegādes ķēžu traucējumi netika iekļauti.

Jūnija beigās daudzos Eiropas reģionos atnesa temperatūru virs 40 grādiem pēc Celsija, fiksējot jaunus temperatūras rekordus vairākās valstīs. Klimata domnīcas *Wuppertal Institute* vadītājs Manfrēds Fišediks laikrakstam sacīja, ka klimata pārmaiņu radītie ekonomiskie draudi būtu jāuztver tikpat nopietni kā, piemēram, konkurence no Ķīnas. „Šīm debatēm jābūt saistītām,” viņš teica. *Handelsblatt* norāda – eksperti lēš, ka Vācijā gadā ir iespējami trīs līdz četri līdzīgi karstuma viļņi, kas nozīmē, ka karstuma stresa dēļ ikgadējie produktivitātes zudumi var pārsniegt 20 miljardus eiro.

Apdrošināšanas sabiedrība *Allianz* jau maijā prognozēja produktivitātes kritumu par trīs procentiem par katru papildu grādu virs 30 °C, savukārt pieprasījums pēc dzesēšanas pieaug par 1,2 procentiem par katru grādu. Tas savukārt nozīmē lielākas izmaksas valstij zaudēto nodokļu ieņēmumu dēļ un papildu izdevumus veselības aizsardzībai, infrastruktūrai un sociālajai aizsardzībai, reaģējot uz augstajām temperatūrām.

Prognos analīze liecina, ka dienās, kad temperatūra pārsniedz 35 °C, ekonomiskie zaudējumi var sasniegt gandrīz vienu miljardu eiro dienā. Vācijas Meteoroloģijas dienests nedēļas sākumā paziņoja, ka jūnija karstuma vilnis ir „pagrieziena punkts” Vācijas pielāgošanās procesam klimata pārmaiņām, jo valstij tagad jāgatavojas karstuma stresa situācijām, kādas Eiropā līdz šim bija ierastas tikai Vidusjūras valstīs.

Ilgtermiņa ekonomiskās prognozes Eiropai līdz 2030. gadam

Vadošo apdrošinātāju un starptautisko ekonomisko domnīcu prognozes liecina, ka atkārtoti un intensīvi karstuma viļņi līdz 2030.

gadam pārvērtīsies par masīvu makroekonomisku šoku visai Eiropas Savienībai. Klimata pārmaiņu radītā dīkstāve un produktivitātes zudumi vairs nav tikai teorētisks risks nākotnē, bet gan reāls faktors, kas jau tuvākajos gados būtiski samazinās Eiropas valstu iekšzemes kopproduktu – IKP - un kropļos finanšu tirgus.

Iespējamais valstu IKP un investīciju sabrukums

Ekonomiskie zaudējumi vismagāk skars Dienvideiropas un Centrāleiropas lielākās ekonomikas. Apdrošināšanas giganta *Allianz Trade* aprēķini rāda, ka līdz 2030. gadam karstuma viļņu tiešā ietekme Francijā, Itālijā un Spānijā var izraisīt IKP samazināšanos par 5% līdz pat 7% salīdzinājumā ar bāzes scenāriju, kurā klimata krīze netiktu novērota. Naudas izteiksmē tas nozīmē aptuveni 240 miljardu dolāru zaudējumus Francijai, 147 miljardus Itālijai un 120 miljardus Spānijai. Pat Eiropas ekonomikas dzinējspēks Vācija, kas atrodas mērenākā klimata joslā, līdz desmitgades beigām saskarsies ar IKP kritumu līdz 3%, kas mērojams ar aptuveni 112 miljardu eiro lieliem zaudējumiem.

Būtiskākais apdraudējums slēpjas faktā, ka karstums visvairāk grauj nevis īstermiņa patēriņu, bet gan uzņēmumu vēlmi un spēju investēt nākotnes attīstībā. Eksperti lēš, ka Francijā korporatīvās investīcijas karstuma ietekmē var kristies par 14,7%, bet Itālijā – par 12,8%. Uzņēmumiem kapitāla atdeve samazinās, jo milzīgi finanšu līdzekļi ir jānovirza tekošo problēmu risināšanai, piemēram, telpu dzesēšanai, infrastruktūras uzturēšanai un darbinieku aizsardzībai, nevis inovācijām vai ražošanas paplašināšanai.

Pārtikas cenu inflācija un stagflācijas riski

Eiropas Centrālā banka (ECB) savos ziņojumos uzsver, ka globālā sasilšana un arvien biežākie sausuma periodi tieši ietekmēs patēriņa cenas. Tiek prognozēts, ka karstuma viļņi Eiropā paaugstinās pārtikas cenu inflāciju par 0,4 līdz 0,9 procentpunktiem jau līdz 2030. gadam. Šis efekts nākamajās desmitgadēs var pat dubultoties. Lauksaimniecības ražu kritums un loģistikas ķēžu sadārdzināšanās (piemēram, upju izžūšana, kas paralizē kravu pārvadājumus) rada nopietnus stagflācijas riskus – situāciju, kad ekonomikas izaugsme apstājas vai bremzējas, bet dzīves dārdzība un cenas turpina strauji pieaugt.

Fiskālais spiediens uz valstu budžetiem

Katrs grāds, kas pārsniedz 30 °C robežu, samazina strādājošo produktivitāti par aptuveni 3%. Valstīm tas nozīmē dubultu triecienu budžetam. No vienas puses, sarūk nodokļu ieņēmumi, jo uzņēmumi saražo mazāk un strādājošie pelna mazāk (Vācijā prognozēts nodokļu ieņēmumu kritums par 0,7% gadā). No otras puses, valstīm strauji pieaugs izdevumu daļa, jo būs nepieciešams finansēt papildu veselības aprūpes pakalpojumus karstuma dēļ saslimušajiem, pielāgot kritisko infrastruktūru, piemēram, dzelzceļa sliedes un elektrotīklus, un nodrošināt sociālās palīdzības programmas tiem sektoriem, kas karstuma dēļ piedzīvo dīkstāvi. Ar katru gadu Eiropa jūtamāk “apdedzinās” gan tiešā, gan arī pārnestā nozīmē.